

**ΕΝΩΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΒΟΥΡΝΑΖΟΥ 4 & ΤΣΟΧΑ - 11521 ΑΘΗΝΑ**

Αθήνα, 11.3.2026

Απαντήσεις στις ερωτήσεις που τέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο
πλαίσιο της προετοιμασίας της Έκθεσης για το Κράτος Δικαίου στην Ελλάδα το
2026.

1. Κατανοούμε ότι οι πρόσφατοι διορισμοί στις ανώτατες δικαστικές θέσεις – οι οποίοι πραγματοποιήθηκαν βάσει του αναθεωρημένου νομικού πλαισίου που προβλέπει αυξημένη συμμετοχή των δικαστών στη διαδικασία επιλογής – έχουν προκαλέσει σημαντικές αντιδράσεις, μεταξύ άλλων και εκ μέρους σας. Θα μπορούσατε να αναπτύξετε τις ανησυχίες σας και να μας παρουσιάσετε την άποψή σας σχετικά με τις ευρύτερες επιπτώσεις στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και την εμπιστοσύνη του κοινού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σε σχέση με τη διαδικασία που εφαρμόστηκε υπό το νέο νομοθετικό καθεστώς για την πλήρωση κενής θέσης Αντιπροέδρου στο Ελεγκτικό Συνέδριο, σοβαρές αντιδράσεις δεν υπήρξαν, με δεδομένο, άλλωστε, ότι στη θέση επιλέχθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο ο δικαστικός λειτουργός ο οποίος στη διενεργηθείσα μυστική

ψηφοφορία της Ολομέλειας έλαβε τις περισσότερες ψήφους, επομένως, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το Ελεγκτικό Συνέδριο, η γνώμη του Σώματος σχετικά με τους υποψηφίους έγινε απολύτως σεβαστή κατά την τελική επιλογή. Το ίδιο, όμως, δεν φαίνεται να συνέβη κατά την πλήρωση κενών θέσεων Αντιπροέδρων στον Άρειο Πάγο και δη πολυάριθμων. Και τούτο, διότι στον νόμο δεν προβλέπεται ότι το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας είναι καθ' οιονδήποτε τρόπο δεσμευτικό για το όργανο που τελικώς αποφασίζει. Συνεπώς, καλό θα ήταν το όργανο, που διαθέτει τη σχετική ευχέρεια επιλογής, να ακολουθεί, σε κάθε περίπτωση, τις κατευθύνσεις που δίνουν οι Ολομέλειες των Ανωτάτων Δικαστηρίων επιλέγοντας τελικά μόνο μεταξύ των υποψηφίων που πλειοψήφησαν στην ψηφοφορία. Διαφορετικά η νέα διαδικασία παροχής γνώμης από τις Ολομέλειες των Ανωτάτων Δικαστηρίων καταλήγει κενή περιεχομένου, με αποτέλεσμα να προκαλούνται εύλογες αντιδράσεις της κοινής γνώμης και αμφιβολίες σε σχέση με τον εάν αυτή η διαδικασία είναι αντικειμενικά σε θέση να ενισχύσει το κύρος και την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης.

2. Κατά την άποψή σας, ποια βασικά ζητήματα που αφορούν τη δικαιοσύνη και το δικαστικό σύστημα θα πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα κατά την επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση; Υπάρχουν συγκεκριμένοι τομείς στους οποίους η μεταρρύθμιση είναι πιο επείγουσα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας και της εμπιστοσύνης των πολιτών στη λειτουργία της Δικαιοσύνης τα ζητήματα που κατά προτεραιότητα πρέπει να τεθούν κατά την επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση είναι:

Α) Η αναθεώρηση του τρόπου επιλογής δικαστικών λειτουργών για τις θέσεις της ηγεσίας της Δικαιοσύνης προς την κατεύθυνση της αποπολιτικοποίησης της διαδικασίας, με ενίσχυση του ρόλου του δικαστικού σώματος σε αυτήν, και της παράλληλης διασφάλισης της αναγκαίας δημοκρατικής νομιμοποίησης που επιβάλλεται να έχει η τελική επιλογή των υποψηφίων για τις θέσεις αυτές.

Β) Η πρόβλεψη μέγιστου χρόνου παραμονής (θητείας) στις θέσεις αυτές, όπου αυτή δεν προβλέπεται ήδη.

Γ) Η απαγόρευση της κατάληψης δημοσίων θέσεων από δικαστικούς λειτουργούς για ικανό χρονικό διάστημα μετά την αφυπηρέτησή τους, σε συνδυασμό με τη

διασφάλιση λήψης συνταξιοδοτικών απολαβών που να καθιστούν μη αναγκαία την επιδίωξη από τον δικαστή έμμισθων κυβερνητικών θέσεων μετά τη συνταξιοδότησή του.

Δ) Η επίταση της υποχρέωσης συμμόρφωσης της Διοίκησης στις αποφάσεις των Ολομελειών των Ανωτάτων Δικαστηρίων, όταν αυτές επιλαμβάνονται πρότυπων δικών ή προδικαστικών ερωτημάτων ή κατά παραπομπή ζητημάτων αντισυνταγματικότητας διατάξεων τυπικού νόμου.

Ε) Η αναθεώρηση του άρθρου 86 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της ανάθεσης σε δικαστικό όργανο της άσκησης ποινικής δίωξης σε βάρος Υπουργών, πρωτοβουλία η οποία αναμφισβήτητα θα συμβάλει στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στη λειτουργία της Δικαιοσύνης και στην άμβλυνση των επιφυλάξεών τους σε ό,τι αφορά την ανεξάρτητη δράση της.

3. Ποια είναι η εκτίμησή σας σχετικά με τη συνεχιζόμενη θεσμική διαμάχη μεταξύ του Δικηγορικού Συλλόγου και της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, καθώς και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της στο νομικό σύστημα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η συγκεκριμένη αντιπαράθεση, για την οποία έχουμε την εντύπωση, χωρίς να έχουμε συζητήσει ειδικώς το θέμα με την ΕνΔΕ, ότι ξεκίνησε από μεμονωμένα περιστατικά κατά τη διάρκεια ποινικών κυρίως δικών, φαίνεται, στο πεδίο του δημοσίου διαλόγου, να βαίνει προς εκτόνωση. Ωστόσο, δοθέντος ότι δεν αποκλείεται στο μέλλον να υπάρξουν ανάλογα περιστατικά που να πυροδοτήσουν νέο κύκλο έντασης, θεωρούμε ότι, ανεξαρτήτως του ποιος ευθύνεται για ό,τι κάθε φορά συμβαίνει, είναι αναγκαίο να μην ανεβαίνουν οι τόνοι, να αποφεύγονται μονομερείς ενέργειες που δημιουργούν καχυποψία ένθεν κακείθεν και το ζήτημα να αντιμετωπίζεται με ψυχραιμία και νηφάλιο διάλογο, χωρίς συντεχνιακές λογικές. Σε κάθε περίπτωση, είμαστε κατηγορηματικά αντίθετοι σε προτάσεις που, εν όψει και της επικείμενης συνταγματικής αναθεώρησης, διατυπώνονται και αποβλέπουν στη συμμετοχή προσώπων χωρίς δικαστική ιδιότητα στα Ανώτατα Δικαστικά Συμβούλια, τα οποία είναι αρμόδια να κρίνουν για την υπηρεσιακή κατάσταση των δικαστικών λειτουργών.

4. Πώς αξιολογείτε τις τροποποιήσεις που εισήχθησαν στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με τον Νόμο 5221/2025, ιδίως ως προς τον αντίκτυπό τους στην αποδοτικότητα, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και τη δικονομική δικαιοσύνη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η ερώτηση αφορά τα πολιτικά δικαστήρια και δεν θα απαντήσουμε.

5. Στο γραπτό υπόμνημά της, η κυβέρνηση αναφέρει ότι τα προκαταρκτικά στατιστικά στοιχεία, τα οποία συλλέχθηκαν εννέα μήνες μετά την εφαρμογή του νέου δικαστικού χάρτη, καταδεικνύουν σημαντική μείωση στους χρόνους απονομής της δικαιοσύνης και βελτίωση των δεικτών εκκαθάρισης υποθέσεων. Οι αρχικές αναφορές υποδηλώνουν επίσης ότι ο χρόνος που απαιτείται για τον προσδιορισμό δικασίμων έχει μειωθεί αισθητά. Συμμερίζεστε αυτή την εκτίμηση; Υπάρχουν πρόσθετες παρατηρήσεις ή επιφυλάξεις που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Το φαινόμενο της βραδυδικίας (παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος από την κατάθεση του ένδικου βοηθήματος μέχρι την έκδοση εκτελεστής απόφασης) σε ελάχιστο μόνο βαθμό θα μπορούσε να αποδοθεί στην περιορισμένη απόδοση μερίδας δικαστών. Τα όποια δε δικονομικά και οργανωτικά μέτρα που κατά καιρούς λαμβάνονται, στο μέτρο που με αυτά δεν αντιμετωπίζονται δομικές αιτίες, όπως η πλημμελής συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις και η ελλιπής στελέχωση των δικαστηρίων με εξειδικευμένο προσωπικό (π.χ. θέσεις ΠΕ Πληροφορικής, Οικονομολόγων, Αναλογιστών κλπ), δεν αναμένεται να επιφέρουν μόνιμα θετικά αποτελέσματα στην αντιμετώπιση του υπαρκτού αυτού προβλήματος.

6. [Διοικητικοί δικαστές] Θα μπορούσατε να αναπτύξετε περαιτέρω τις ανησυχίες που διατυπώσατε στο γραπτό σας υπόμνημα σχετικά με την αναθεώρηση του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η ερώτηση αφορά τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και δεν θα απαντήσουμε.

7. Οι δικαστές έχουν ζητήσει δίκαιη αναπροσαρμογή των αποδοχών τους. Ποια είναι τα βασικά επιχειρήματα ή οι αιτιολογήσεις που στηρίζουν αυτό το αίτημα; Πώς

συγκρίνεται το ισχύον πλαίσιο αποδοχών με τα διεθνή πρότυπα ή τις βέλτιστες πρακτικές για τις δικαστικές απολαβές;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στους δικαστές πρέπει να διασφαλίζεται ένα επίπεδο αμοιβής το οποίο να αντιστοιχεί στη θέση τους και τις ευθύνες τους. Το ζήτημα της αμοιβής των δικαστικών λειτουργιών απαιτεί μία ολοκληρωμένη προσέγγιση, η οποία πέραν της καθαρά οικονομικής πλευράς, πρέπει να συνεκτιμά την επίδραση που μπορεί να έχει η αμοιβή αυτή στην αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης καθώς και στην ανεξαρτησία των λειτουργιών της, σε συνδυασμό με τον αγώνα κατά της διαφθοράς εντός και εκτός του δικαστικού συστήματος (σελ.79 της από 2022 εκτιμητικής αναφοράς της CEPEJ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης, για τα ευρωπαϊκά δικαστικά συστήματα). Η καταλληλότητα των αποδοχών των δικαστών πρέπει να εκτιμάται επίσης με γνώμονα την οικονομική, κοινωνική και δημοσιονομική κατάσταση του κράτους και σε σύγκριση αφενός μεν με τον μέσο μισθό που παρέχεται σε δημόσιους λειτουργούς με λειτουργικές ευθύνες και αρμοδιότητες ανάλογου επιπέδου με εκείνες που έχουν οι δικαστικοί λειτουργοί, αφετέρου δε με το ύψος των αποδοχών άλλων νομικών επαγγελματιών προκειμένου να καταστήσουν το δικαστικό λειτούργημα ελκυστικό για τους επαγγελματίες του νομικού κλάδου που διαθέτουν υψηλή ειδίκευση.

Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα:

A) το μισθολόγιο των Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών δεν είναι πλέον αυτό που αρμόζει στο αξίωμα, γεγονός που επιδεινώνεται και από τη μείωση της αγοραστικής δύναμης των αποδοχών τους λόγω της ακρίβειας και του πληθωρισμού σε βασικά αγαθά (ενέργεια, τρόφιμα, κόστος στέγασης κλπ), δοθέντος, άλλωστε, ότι δεν έχει προβλεφθεί μηχανισμός αυτόματης αναπροσαρμογής του μισθού (λ.χ. ρήτρα αναπροσαρμογής βάσει τιμάριθμου) για την αντιμετώπιση των ανωτέρω κινδύνων στο βιοτικό τους επίπεδο.

B) έχουν ελαχιστοποιηθεί οι διαφορές μεταξύ των αποδοχών των δικαστών από τη μία και των λοιπών δημοσίων λειτουργών από την άλλη, ενώ από τις πρόσφατες μισθολογικές αυξήσεις στον δημόσιο τομέα, δικαστές και εισαγγελείς αποκόμισαν μόνο ένα μικρό ποσοστό τους.

Γ) Η χώρα μας κατατάσσεται στη 13η από το τέλος σειρά μεταξύ των χωρών του Συμβουλίου της Ευρώπης όσον αφορά τα δικαστικά μισθολόγια, με μέσο ετήσιο μισθό ενός δικαστή στο ξεκίνημα της καριέρας του, ανερχόμενο στο ποσό των 31.710 ευρώ. Κάτω από την Ελλάδα κατά φθίνουσα σειρά κατατάσσεται η Ουκρανία με **ετήσιο πάντα** μισθό 30.619 ευρώ, η Κροατία με μισθό 27.878 ευρώ, η Λευκορωσία με μισθό 25.383 ευρώ, η Βοσνία Ερζεγοβίνη με μισθό 25.000 ευρώ, το Αζερμπαϊτζάν με μισθό 25.476 ευρώ, η Βουλγαρία με μισθό 24.990 ευρώ, το Μαρόκο με μισθό 22.442 ευρώ, η Ουγγαρία με μισθό 21.856 ευρώ, η Αλβανία με μισθό 21.240 ευρώ, η Αρμενία με μισθό 16.453 ευρώ, η Τουρκία με μισθό 15.475 ευρώ, το Καζακστάν με μισθό 12.012 ευρώ και τελευταία η Γεωργία με ετήσιο μισθό 11.928 ευρώ. Πάνω από την Ελλάδα αναφορικά με το ύψος των ετησίων απολαβών των δικαστικών λειτουργών, κατά αυξητική σειρά, βρίσκονται όλες οι άλλες χώρες της ευρωπαϊκής ηπείρου, μεταξύ των οποίων η Λιθουανία, η Λετονία ακόμα και η Ρουμανία.

8. Ποια είναι η εκτίμησή σας σχετικά με την εφαρμογή των νέων δικαστικών χαρτών στην πολιτική και διοικητική δικαιοσύνη; Έχουν επιτύχει οι μεταρρυθμίσεις τους επιδιωκόμενους στόχους τους, όπως η βελτίωση της αποδοτικότητας ή της πρόσβασης στη δικαιοσύνη; Έχουν προκύψει τυχόν απρόβλεπτες προκλήσεις ή ανισότητες ως αποτέλεσμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η ερώτηση αφορά τα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια καθώς και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και δεν θα απαντήσουμε.

Το Διοικητικό Συμβούλιο